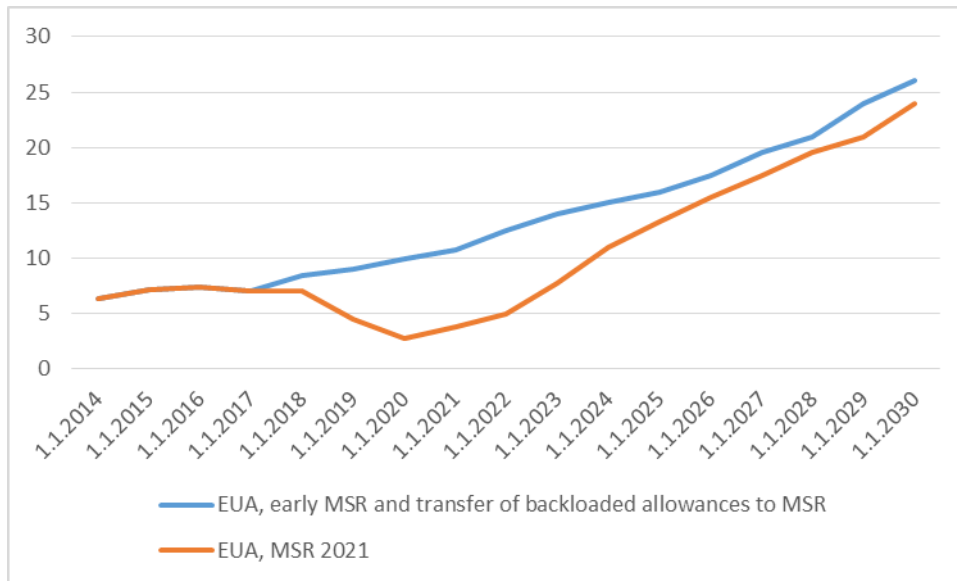

SUOMEN ELFI OY:N TILAAMA SELVITYS PÄÄSTÖKAUPAN MARKET STABILITY RESERVE:N AIKAISTAMISEN VAIKUTUKSESTA SÄHKÖN HINTAAN

Päästöoikeuksien hinnat EU:n päästökauppajärjestelmässä ovat painuneet viime vuosina odotettua alemmas päästöjen vähentymisen seurauksena. Päästöt ovat osaltaan vähentyneet uusiutuvan energian käyttöönoton ja energiatehokkuuden seurauksena, mutta merkittävin vaikutus on ollut heikolla talouskehityksellä ja Euroopan teollisuuden kilpailukyyn heikentymisellä globaaleilla markkinoilla.

Päästöoikeuden lasku on kuitenkin saanut poliitikot toteuttamaan ja esittämään erinäisiä keinoja hinnan nostamiselle. Backloading on jo käytössä ja seuraavat toimet ovat 2030 tavoitteiden määrittäminen ja lisäksi market stability reserven (MSR) muodostaminen. MSR:in siirrettäisiin huutokaupattavia oikeuksia ylijäämäisessä tilanteessa ja vastaavasti sieltä vapautetaan oikeuksia markkinan käyttöön alijäämäisessä tilanteessa. Komission alkuvuonna 2014 julkaisema white paper sijoitti MSR:n aloituksen seuraavan päästökaupakauden yhteyteen vuoteen 2021. Nyt kuitenkin Parlamentin komiteat ovat valmistelutyössä nostaneet esiin aloittamista jopa jo vuonna 2017 ja backloadingilla kerättyjen päästöoikeuksien siirtämistä suoraan MSR:in. Maiden kannat MSR:n varhennetun aloittamisen osalta vaihtelevat.

Tämän työn tavoite on arvioida uusien ehdotusten vaikutusta sähkön hintaan ja sen aiheuttamiin kustannuksiin sähkön käyttäjille. Lähtökohtana tarkastelulle on Thomson Reuters PointCarbonin tekemät päästöoikeuden hintaskenaariot vuosille 2014-2030 MSR aloitus 2021 ja varhennettu aloitus yhdistettynä backloadattujen oikeuksien siirrosta suoraan MSR:in. Vaikutuksia sähkön hintaan on arvioitu kalliimpien sähköntuotantoon kulloinkin tarvittavien tuotantomuotojen päästökertoimien kautta. Nykytilanteen pohjalta Suomen sähkön hintaan päästöoikeus vaikuttaa varsin runsaasti hiililauhteen toimiessa hinnoittelun perustana niin Pohjoismaisesti kuin Saksassakin. Hiililauhteen rooli on kuitenkin laskemassa Suomessa omavaraisuuden noustessa ydinvoiman ja uusiutuvan energiatuotannon noustessa ja samaan aikaan hiililauhteen tarve Pohjoismaissa vähenee runsaasti. Hiililauhteen markkinavaikutus tuleekin tällöin suurempana siirtoyhteyksien kautta muilta markkinoilta, jossa hiililauhteen rooli markkinalla pysyy edelleen merkittävänä. Näiden tekijöiden vuoksi sähkön hinnoitteluun vaikuttava päästökerroin laskeekin Suomessa nykyisestä 0,75 €/MWh per €/tCO₂ aina lukemiin 0,5 €/MWh per €/tCO₂. Kuvassa 1 on esitetty päästöoikeuden sähkön hintaa nostava vaikutus näissä kahdessa eri skenaariossa.

Kuva 1. Päästöoikeuden vaikutus sähkön hintaan €/MWh (nominaalisesti)

Sähkön hinnan nousu on varsin voimakasta päästöoikeuden hinnan mukana ja kohdistuu kaikille sähkön käyttäjille. Lisäksi huomioitavaa on, että varhennetuilla toimenpiteillä päästöoikeuden hinta ja sähkön hinta lähtee nousuun selvästi Komission esitystä aiemmin. Tämä eri päätösten hintaero kohdistettuna Suomen maltillisesti nousevaan sähkön kulutukseen (84 TWh/a -> 2030 91,4 TWh/a) kertoo päätöksen kokonaiskustannuksen olevan sähkön käyttäjille noin 4,5 miljardia euroa. Eniten sähkön hinnan nousu lisää käyttäjien kustannusta vuosina 2020-2023 noin 600 M€/a.

Vastaava kehitys on nähtävissä toki myös koko Euroopassa, jossa kustannus nousee koko jakson osalta noin 180 miljardia euroa. Näistä rahoista hieman alle puolet päättyy valtiolle kasvaneina huutokauppatuloina ja toinen puoli hinnan muodostusta vähemmän päästöjä aiheuttaville sähköntuottajille.